

นวัตกรรมจัดการเรียนรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

รศ.ดร.สิน งามประโคน, ดร.เกษม แสงนนท์
พระมหาสมบัติ ธนปญโญ, ดร.
อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทนำ

มนุษย์มีศักยภาพเรื่องหนึ่งในตัวตนคือการเรียนรู้ในการดำรงชีวิต จนกระทั่งพัฒนาตนเองได้ดีกว่าสัตว์อื่น และสามารถพัฒนาจิตใจได้สูงสุดเป็นครูของมนุษย์และเทวดาอย่างพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเป็นผู้รู้ผู้ตื่นและผู้เบิกบาน ผู้ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ทรงได้รับยกย่องว่าเป็นพระบรมศาสดาหรือพระบรมครู ที่ทรงสั่งสอนพุทธบริษัท มิเพียงแต่เป็นครูของมนุษย์เท่านั้น เป็นครูของเทวดา ดังที่ปรากฏในภาษาบาลีว่า สตถา เทวมนุสฺसानิ แปลว่า พระศาสดาเป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย และมีคำเสริมพระคุณว่า อนุตฺตโร ปุริสทมฺสารถิ แปลว่า เป็นสารถี ฝึกคนได้ไม่มีใครยิ่งกว่า พระนามเหล่านี้ ชี้ให้เห็นว่าพระองค์เป็นต้นแบบของเรียนรู้ด้วยพระองค์เอง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และได้ช่วยให้บุคคล ได้รู้จักการแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล คติวิเคราะห์ สังเคราะห์ พร้อมทั้งได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการใช้ทักษะที่ได้จากการศึกษานั้น ไปปรับประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย ซึ่งต่อมา ระบบการศึกษาไทยได้มีการพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้การสอน กระบวนการคิดใหม่ และอย่างไรก็ตาม ผลจากการปรับปรุงหลักสูตรยังเป็น ปัญหาอยู่ เช่น ความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการ นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติ ในระดับสถานศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก การวัดผลและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน

ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้ง ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ^๑ ดังนั้น การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑), หน้า ก.

๑. ความหมายของนวัตกรรม

การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆได้นักคิดให้แนวคิดดังนี้ โทมัส ฮิวซ์ ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม เป็นการนำวิธีการใหม่ๆมาปฏิบัติหลังจากได้ผ่านการทดลองหรือได้รับการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ แล้ว โดยมีขั้นตอนตามลำดับ คือ การคิดค้น การพัฒนา และนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างจากการปฏิบัติเดิมที่เคยปฏิบัติมา^๒ และกิริติ ยศยิ่งยง ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ คิดค้น พัฒนา สามารถนำไปปฏิบัติจริง และมีการเผยแพร่ออกสู่ชุมชน ในลักษณะเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือของเก่าที่มีอยู่แต่เดิมแต่ได้รับการปรับปรุงเสริมแต่งพัฒนาขั้นใหม่ให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ^๓ ในขณะที่ **สำนักนวัตกรรมแห่งชาติ** แบ่งประเภทของนวัตกรรมออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) ที่ประกอบไปด้วยนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ กับผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้

๒. นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ที่ประกอบไปด้วยนวัตกรรมกระบวนการทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมกระบวนการทางองค์กร^๔

นวัตกรรมจึงเป็นวิธีการหรือกระบวนการนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ๆที่มีประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติโดยการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

๒. ประเภทของนวัตกรรมการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงการจำแนกประเภทของนวัตกรรมการศึกษาว่า นวัตกรรมทางการศึกษาได้มีผู้คิดพัฒนาขึ้นมาเป็นจำนวนมาก สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑. จำแนกตามผู้ใช้ประโยชน์โดยตรง แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) ประเภทสื่อสำหรับครู ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู เอกสารประกอบการสอน เครื่องมือวัดผล อุปกรณ์วัสดุทัศนวัสดุ

๒) ประเภทสื่อสำหรับนักเรียน ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป เอกสารประกอบการเรียน ชุดฝึกปฏิบัติ ใบงาน ชุดเพลง ชุดเกม การ์ตูน

๒. จำแนกตามลักษณะของนวัตกรรม แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) ประเภทเทคนิควิธีการหรือกิจกรรม เช่น บทบาทสมมุติ การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนความคิดรวบยอดด้วยวิธีสอนอุปนัยและนิรนัย ฯลฯ

^๒ กิริติ ยศยิ่งยง, **องค์กรแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ**, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒, หน้า ๑๒.

^๓ กิริติ ยศยิ่งยง, **องค์กรแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ**, อ่างแล้ว, หน้า ๑๒.

^๔ กิริติ ยศยิ่งยง, **องค์กรแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ**, อ่างแล้ว, หน้า ๑๒.

๒) ประเภทสื่อการเรียนการสอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน ชุดสื่อประสม บทเรียน โมดูล วีดิทัศน์ เกม เพลง ใบงาน^๕ และ **ไชยยศ เรื่องสุพรรณ** จำแนกนวัตกรรมการศึกษาไว้ดังนี้

๑. นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร
๒. นวัตกรรมการเรียนการสอน
๓. นวัตกรรมสื่อการสอน
๔. นวัตกรรมทางการประเมินผล
๕. นวัตกรรมการบริหารจัดการ^๖

จากนวัตกรรมการศึกษาประเด็นนี้การเรียนรู้ต้องอาศัยองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกันจากแนวคิดดังกล่าวต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนต่อไป

๓. การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้

การนำนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้

๑. เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยากจนเกินไป ใช้งานง่าย ใช้สะดวก
๒. เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายเยอะเกินไป
๓. เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป อำนวยความสะดวกในการใช้งาน
๔. เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนบริบทเดิมมากนัก
๕. เป็นนวัตกรรมที่ไม่มีคนเกี่ยวข้องมากนัก
๖. เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน^๗

กิดานันท์ มลิทอง ได้เสนอแนะว่าการนำนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

๑. นวัตกรรมที่นำมาใช้นั้นต้องมีจุดเด่นที่เห็นได้ชัดเจนกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากนักอย่างน้อยเพียงใด
๒. นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่

^๕ เกริก ท่วมกลาง และคณะ. การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ, (กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊ค, ๒๕๕๕), หน้า ๑๕๕-๑๗๒.

^๖ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. ๘๐ นวัตกรรม : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น, ๒๕๕๕), หน้า ๖๓ - ๖๔.

^๗ ทิศนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน:องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๔๑๙ - ๔๒๐.

๓. มีกรณีวิจัยหรือการศึกษาอื่นยืนยันแน่นอนแล้วว่า สามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาพสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

๔. นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้อย่างจริงจัง^๘

๔. ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทิตนา แชมมณี กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้งโดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้^๘ ในขณะที่ **พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์** กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉงเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต^๙ และ

สำลี รักสุทธี กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๒-๒๔ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ กิจกรรมทางการศึกษา ลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรู้อย่างเดียว เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกคอยช่วยเหลือแนะนำ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน^{๑๐}

จากแนวคิดข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดที่ให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยครูมีหน้าที่เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ และเป็นผู้แนะนำ ผู้ให้กำลังใจ และเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสดงศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองออกมาอย่างเต็มที่ ซึ่งมีวิธีปฏิบัติดังนี้

^๘ กิดานันท์ มลิทอง. (๒๕๕๓). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๕๓, หน้า ๒๔๘.

^๙ ทิตนา แชมมณี, ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๘). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๗, หน้า ๑๒๐.

^{๑๐} เพียวร์ ยินดีสุข พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. กระบวนการออกแบบย้อนกลับ : การพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการสอนอิงมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓, หน้า ๒๑.

^{๑๑} สำลี รักสุทธี. เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, ๒๕๕๔, หน้า ๑.

๕. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ทิตินา เขมมณี ได้กล่าวให้หลักการดังนี้

๑. หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher – Centered Instruction)
  - ๑) การจัดการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction)
    ๑. การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ผลการวิจัย (Research – Based Direct Instruction)
    ๒. การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory Based Direct Instruction)
  ๒. หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student – Centered Instruction)
    - ๑) แบบเน้นผู้เรียน
      ๑. การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (Individualized Instruction)
      ๒. การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning)
    - ๒) แบบเน้นความรู้ ความสามารถ
      ๑. การจัดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning)
      ๒. การจัดการเรียนการสอนรับประกันผล (Verification Teaching)
      ๓. การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ (Concept – Based Instruction)
    - ๓) แบบเน้นประสบการณ์
      ๑. การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)
      ๒. การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (Service Learning)
      ๓. การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)
    - ๔) แบบเน้นปัญหา
      ๑. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Instruction)
      ๒. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (Project Based Instruction)
    - ๕) แบบเน้นทักษะกระบวนการ
      ๑. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Based Instruction)
      ๒. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Process - Oriented Instruction)

๓. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process - Oriented Instruction)

๔. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self - Learning Process Instruction)

๖) แบบเน้นการบูรณาการ

๑. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

๒. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer - Assisted Instruction)

๓. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่ายเว็ลด์ไวต์เว็บ (Web - Based Instruction)

หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมเน้นไปทางด้านการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ครูควรเลือกหลักการและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและวัตถุประสงค์^{๑๒} เมื่อเข้าใจคำว่านวัตกรรมแล้วต้องศึกษาทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนให้เข้าใจด้วย ดังนี้

๖. ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมนิยม (Behavioral Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในส่วนของสกินเนอร์ (B.F.Skinner) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวางเงื่อนไขการกระทำโดยใช้การเสริมแรง (reinforcement) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม^{๑๓}

๒. ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's Connectionism Theory)^{๑๔} ธอร์นไดค์ (Thorndike) จากแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike) สามารถสรุปหลักการจัดการการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยทั้งการฝึกหัดและการได้รับรางวัลการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูกบ้าง (ในสถานการณ์ที่เหมาะสม) จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา จดจำการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความภาคภูมิใจในการที่ได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

^{๑๒} ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๐-๑๑๒, ๑๕๕.

^{๑๓} ฉวีวรรณ สุวรรณภา และคณะ, “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน-หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่, ๒๕๕๗), หน้า๑๙.

^{๑๔} พรพิมล พรพีระชนม์, ดร. การจัดการกระบวนการเรียนรู้, (สงขลา : เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓๖.

๒) การสำรวจความพร้อมหรือการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำก่อนการสอนบทเรียน เช่น การสำรวจความรู้พื้นฐานเพื่อดูว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนต่อไปหรือไม่

๓) หากต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องใดจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงก่อน แล้วจึงให้ฝึกฝนโดยการกระทำสิ่งนั้นบ่อย ๆ แต่ไม่ควรให้กระทำในลักษณะซ้ำซาก เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้

๔) การให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลของการกระทำที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยเฉพาะผลที่ตนพึงพอใจ จะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ การศึกษาว่าสิ่งใดเป็นสิ่งเร้าหรือรางวัล ที่ผู้เรียนพึงพอใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

เมื่อนำแนวคิดและทฤษฎีไปปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้สามารถทำได้หลายมิติ ดังนี้

๑. ผู้สอนต้องให้ผู้เรียนตระหนักถึงเป้าหมายที่ได้จากการปฏิบัติด้วยการฝึกฝนด้วยตนเอง
๒. มีกระบวนการสาธิตเพื่อฝึกทักษะการเรียนรู้และการแก้ปัญหาได้
๓. ผู้เรียนรู้ต้องมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว โดยใช้วิธีการศึกษา สำนวณ วิเคราะห์ ทดลอง จนเกิดการเรียนรู้^{๑๕}
๔. ผู้สอนต้องบรรยากาศในการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ

๕. ผู้เรียนต้องมีใจรักการเรียน (ฉันทะ) ขยัน (วิริยะ) เอาใจใส่ (จิตตะ) และมันติดตามการเรียนอย่างใกล้ชิด พร้อมที่จะแก้ไข ปรับปรุงตนเอง (วิมังสา)

ดังกรณีตัวอย่าง นวัตกรรมการเรียนรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติของโรงเรียนวัดลาดสนุ่น สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต ๒ ได้นำทฤษฎี Constructionism มาใช้กับรายวิชาต่างๆ ภายในสถานศึกษา โดยแบ่งขั้นตอนและการประพฤติปฏิบัติ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ การสร้างแรงบันดาลใจภายในตัวผู้เรียน (Inspiration)

ขั้นที่ ๒ กระตุ้นใให้อยากเรียนรู้ (Curious)

ขั้นที่ ๓ ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง (Action)

ขั้นที่ ๔ สร้างองค์ความรู้ (Knowledge)

ขั้นที่ ๕ นำองค์ความรู้สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ (Exhibition)

^{๑๕} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, balans Design and Printing, ๒๕๕๙, น.๕๑.

ผลที่ได้รับ ผู้เรียนมีอิสระในความคิด การทำงาน ได้ค้นคว้าความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน แก้ปัญหาได้จริง เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ เรียนแล้วมีความสุข สนุกกับการได้ลงมือปฏิบัติ^{๑๖}

สรุปได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ คิดค้น พัฒนา สามารถนำไปปฏิบัติจริง และมีการเผยแพร่ซึ่งนวัตกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ผู้สอนสร้างขึ้นมาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้โดยผู้เรียนและผู้สอนได้ลงมือปฏิบัติร่วมกัน โดยพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนจากหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรม สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลทางการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑.
- กิดานันท์ มลิทอง. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์, ๒๕๕๓.
- กীরติ ยศยิ่งยง. **องค์กรแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- เกริก ท่วมกลาง และคณะ. **การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ**. กรุงเทพมหานคร : สถาพรบุ๊ค, ๒๕๕๕.
- ฉวีวรรณ สุวรรณภาและคณะ. “ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน-หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู”. **รายงานการวิจัย**. บัณฑิตมหาวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่, ๒๕๔๗.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. **๘๐ นวัตกรรม : การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตปอเรชั่น, ๒๕๕๕.
- ทิตนา แคมมณี. **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓.
- พเยาว์ ยินดีสุข พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. **กระบวนการออกแบบย้อนกลับ : การพัฒนาหลักสูตรและออกแบบการสอนอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

^{๑๖} นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, [ออนไลน์] (แหล่งที่มา) : <https://jarernsri๕๑๒.wordpress.com>] [๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๙]

พรพิมล พรพีระชนม์. ดร. การจัดการกระบวนการเรียนรู้. สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐.

สำลี รักสุทธี. เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา, ๒๕๔๔.

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. [ออนไลน์] (แหล่งที่มา) : <https://jarernsri๕๑๒.wordpress.com>] [๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๙]

